

פרשת בלק – על אתון ועל חמור

1. סנהדרין קו, א: אמר להם: אלהיהם של אלו שונא זימה הוא והם מתאווים לכלי פשתן, בוא ואשיאך עצה: עשה להן קלעים והושיב בהן זונות, זקינה מבחוץ וילדה מבפנים, וימכרו להן כלי פשתן... ובשעה שישראל אוכלין ושותין ושמיחין ויוצאין לטייל בשוק, אומרת לו הזקינה: אי אתה מבקש כלי פשתן? ! זקינה אומרת לו בשוה, וילדה אומרת לו בפחות שתיים ושלש פעמים, ואחר כך אומרת לו: הרי את כבן בית - שב ברור לעצמך, וצרצורי של יין עמוני מונח אצלה ועדיין לא נאסר יין של נכרים. אמרה לו: רצונך שתשתה כוס של יין? כיון שתשתה - בער בו, אמר לה: השמיעי לי. הוציאה יראתה מתוך חיקה, אמרה לו: עבוד לזה! אמר לה: הלא יהודי אני?! אמרה לו: **ומה איכפת לך?!** כלום מבקשים ממך אלא פיעור?!

2. הרב יוסף דב הלוי סולובייצ'יק (1903-1993), ימי זכרון, עמ' 11: האדם נברא בתור שליח... את העובדה שמישהו חי בזמן מסוים, בתקופה מיוחדת, ובמקום מוגדר, ולא נולד בתקופה אחרת ובנסיבות אחרות, נוכל להבין אך ורק אם נקבל את עצם הרעיון בדבר שליחותו של האדם. ההשגחה יודעת היכן וכיצד, יכול הפרט-היחיד, על חסרונותיו וכוחות הנפש האצורים בו, לקיים את שליחותו, באילו נסיבות ותנאים ובאיזו חברה יהא זה בכוחו של האדם למלא את שליחותו.

3. רבי משה חיים לוצאטו, מסילת ישרים, הקדמה: יסוד התסידות ושרש העבודה התמימה הוא - שיתברר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו, ולמה צריך שישים מבוטו ומגמלתו בכל אשר הוא עמל כל ימי חייו.

4. הרב אברהם יצחק הכהן קוק, אורות, עמ' קיט: אי-אפשר למצא מעמד מבסס לרוח פי-אם באויר האלהי. הידיעה, ההרגשה, הדמיון והחפץ והתנועות הפנימיות והחיצוניות שלהם, כלם מזקיקים את בני-האדם שיהיו אל היים דוקא. אז ימצאו את מלואם, את יחושם השנה והמנחת את הדעת. אם מעט פחות מגדלה זו יבקש לו האדם הרי הוא מיד טרוף פספניה המטרפת בים. גלים סוערים מתנגדים זה לזה ידריכוהו תמיד מנוחה, מגל אל גל יטל ולא ידע שלו. אם יוכל לשקע באיזה רפש עבה של גסות הרוח וצביות ההרגשה, יצלח לו למעט את אור-חיייו לאיזה משך-זמן, עד שיקרבו ידמה שפבר מצא מנוח. אבל לא יארכו הימים, הרוח יחלץ ממסגרותיו והטרוף הקלעי יחל את פעלו בכל תקף. מקום מנוחתנו הוא רק באלהים.

5. פרקי דרבי אליעזר, פרק ל: ... השכים אברהם בבקר ולקח את ישמעאל ואת אליעזר ואת יצחק בנו עמו וחבש את החמור, הוא שרכב עליו אברהם הוא החמור בן האתון שנבראת בין השמשות ... הוא החמור שרכב עליו משה בבאו למצרים ... הוא החמור שעתידי בן דוד לרכוב עליו.

6. המהר"ל, גבורות ה', פרק כט: ויש לתמוה מאוד בזה, מאי שנא חמור זה משאר חמורים, וכי הוא יותר חשוב, שאין ספק שבהמה היתה ובהמה אחת כמו אחרת? ועוד למה נברא בששת ימי בראשית ולא לקח שאר חמור? אבל רז"ל הפליגו מאוד בחכמתם לגלות מצפוני החמור, ולמה באלו שלשה דוקא שהם אברהם משה ומשיח כתיב שרכבו על חמור. דע כי כל רכיבה הוא מורה על שהרוכב נבדל מן אשר רוכב עליו ומתעלה עליו, כי מאחר שהוא רוכב עליו מתנשא עליו ואינו מצורף עם אשר הוא רוכב עליו. וכאשר רצה הקב"ה להגדיל את אברהם ואת משה, לא התנשאות שהוא למלכים שהם מתנשאים בגבורתם או בעשרם, אבל התנשאות זה התנשאות מעלה קדושה ומעלה נבדלת שהיו קרובים אל מעלה אלהית, נתן להם הקדוש ברוך הוא להיות רוכבים על החמור, שזה מורה שהוא רוכב על החמרית, מתנשא עליו ורוכב עליו לפי שהוא נבדל מן החומר. אמנם אם היה רוכב על חמור סתם, אין זה דבר כי הקדוש ברוך הוא היה רוצה להגביהם על כל עולם הגשמי... ולכך היו רוכבים על החמור שנברא בין השמשות, כי מאחר שהיו רוכבים על החמור שנברא בין השמשות, ובראייה בין השמשות היא על הטבע. וזה כי הנברא בששת ימי בראשית לפי שהם ימי החול הנברא בהם הוא טבע לגמרי, אבל בין השמשות מפני שבין השמשות קצת חול וקצת קודש, ברא בו דברים שהם אינם טבע לגמרי. ואף על גב שחמור זה הוא טבעי כמו שאר חמור, מפני שאלו צדיקים

מתרוממים על העולם, היה סדר בריאה של בין השמשות מחייב להם החמור, כי היו רוכבים על הדברים הנבראים בין השמשות, ולפיכך מסדר בין השמשות בא להם החמור, כמו שהבריאה של ששת ימי בראשית לסתם רכיבה כך סדר בין השמשות לרכיבה המיוחדת הזאת, שהיא רכיבה שהיו מתרוממים על העולם, ומסדר בין השמשות מסודר להם החמור הזה ולא שהיה בו חשיבות כלל כמו שהתבאר והוא עיקר ...

ואין אתה צריך לומר כלל כי זה החמור היה חמור חשוב יותר, או שהיה בו חכמה ודעת מצד עצמו, שאין אתה צריך לומר שיש חשיבות כלל בחמור הזה, רק שכך ראוי לפי המציאות שיהיה מסודר להם מבין השמשות חמור זה שהוא לצדיק הנבדל רוכב על חומר העולם, ופירוש זה ברור.

ואין הפירוש שנברא והיה חי כל כך מזמן שנברא העולם עד זמן אברהם ומשה ומשיח, שאין הדבר כך כלל, אבל טעמו ופירושו כי הזמן מסודר להיות נבראים בו הבריות, כמו שהיה כל יום ויום מששת ימי בראשית נברא בו מה שראוי להיות נברא בו, ומאחר שאלו ג' הצדיקים היו צריכים לחמור, מפני שהיו רוכבים על חומר העולם ומתנשאים עליו, היה התחלת בריאתו של חמור זה בין השמשות, ובין השמשות נברא מסודר סדר זה בכח להיות יוצא לפעל לגמרי בעת הצורך.

והבן זה מאוד כי הם דברים ברורים כאשר תבין דברי חכמים.

7. הרב אברהם יצחק הכהן קוק, אגרות הרא"ה, חלק ב, עמ' קפח: ... אבל דור של עקבא-דמשיחא ... הם כדברי תקוני זוהר "טוב מלגאו וביש מלבר". והם "חמורו של משיח" שנאמר עליו "עני ורוכב על חמור" (זכריה ט, ט), והכונה: כמו חמור, שמבחוץ יש בו שני סימני-טומאה, א"כ הטומאה בולטת בו יותר מבחזיר וגמל וכיו"ב, שיש בהם סימן-טהרה אחד עכ"פ, ומ"מ יש בו בפנימיותו ענין-קדושה ג"כ, שהרי הוא קדוש בכורה, וענין מה שהתורה אמרה ע"ז שם "קדש לי" הוא גדול מאד מאד. וכן הן הנשמות של אותם שהסגולה הישראלית לבדה מתגלה בהם בעקבא-דמשיחא, ולהם יש תרופה, אע"פ שיש בהם סרחון גדול, וחושך רב וכבד מאד. אמר ע"ז רב יוסף: "ייתי ואזכי דאיתיב בטולא דכופיתא דחמריה" ...

8. הנ"ל, אורות, עמ' יג: אם יפלא בעיני כל העומד מרחוק: איך אפשר, שכל הרוחות, אשר לכאורה גם מאמונה הם רחוקים, יפעם בקהם רוח החיים בכחו הפנימי לא לבד לקרבת אלהים כללית פי-אם לחיי ישראל האמתיים, להחטבתן של המצוות בציר ובכרעיון, בשינה ובפעל, - אל יפלא בעיני כל הקשור במעמקי רוחו בתוך עמקיה של כנסת ישראל ויודע את נפלאות סגלותיה. זהו רז הגבורה, רוממות החיים אשר לעד לא יתמו.